

2018

Ősz

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

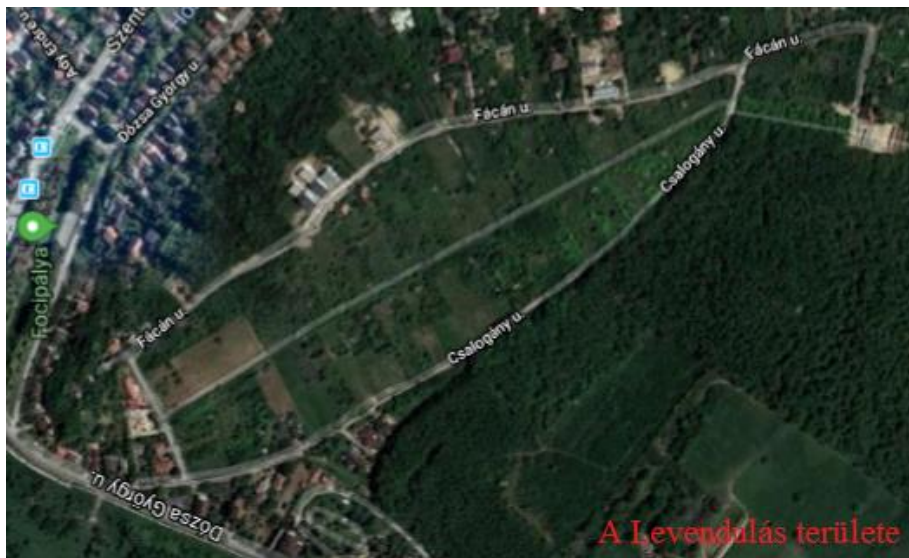
Ízelítő a HÉSZ-TSZT módosításáról alkotott partnerségi véleményünkből

A **József-hegyi telkek** átsorolása törökbálintiak érdekeinek ellenére történne. A településen nagyon kevés az erdő. Minden elemzés, ami az elmúlt 20 évben született, ezt a megállapítást erősíti meg. A település területe viszont tele van mezőgazdasági művelésre kijelölt, de erre a célra alig használt területekkel: Szarvas dűlő, Pistály, Rácز zug stb. Ezeken a területeken a tulajdonosok a kedvező pillanatot várják, hogy haszonnal továbbadhassák, vagy maguk beépíthessék területeiket. A Levendulásban (ez a József hegy túlsó oldala) a 0%-os beépítés mézesmadzag. Tudjuk, hogy egy-két év alatt módosítható, ha az önkormányzati többség úgy látja jónak.

A települést az M0 autópálya káros hatásaitól szigetelő erdő helyett, a beépíthetőségre váró tulajdonosok sorát növelné Törökbálint ezzel a lépéssel. A lakosság körében végzett széles körű felmérésünkben is a leghevesebben tiltakoztak a véleményalkotók. A közel 700 véleményalkotó polgár 95%-a elutasította ezt az átsorolást. Határozottan ellenezzük az erdőnek kijelölt terület parcellázását! E helyett, az engedély

nélkül felépített bódék elbontását kellene elérnie az önkormányzatnak a korábbi bérlőknél, és az erdősítés anyagi alapjait kellene előteremtenie a hivatalnak, vagy saját erőből elvégezni azt. Az autópályán túli erdősáv kijelölése közel sem azonos hatású a József-hegyen telepíthető erdővel. Össze sem vehető a két helyen kialakítható erdő fizikai és érzelmi hatása.

A harmadát elveszítjük, erdő helyett lakóházak lesznek itt.

A **városháza környezetének** fejlesztése elég rossz cím. Hogy az ilyen szintű beépítés fejlődést jelentene-e a település szempontjából, az erősen vitatható. A Vt-15 övezet nagyon sűrű beépíthetőséget jelentene. A 45 lakás kialakítása teljesen idegen egységet hozna létre a településen, komoly forgalmat generálna. Alapvető probléma, hogy felül kellene vizsgálni azt az elképzelést, miszerint a városházának csak beépített környezet lehet a méltó kerete. Egy jól megtervezett, a lakosság szempontjából sok élő lehetőséggel megtöltött park lehet szép, méltó és tájba illeszkedő környezete a város fontos középületének, ahogy erre rengeteg példát lehet látni az országban. Javasoljuk az eredeti szabályozás megtartását és méltó minőségű zöld terület kialakítását a kérdéses területen. A város vezetése által kommunikált közlekedési hatásvizsgálat elkészítését nagyon fontos háttér tanulmánynak tartjuk. Várjuk az iskolaév megkezdése és a hivatal, valamint a kormányablak teljes kapacitású működésének megindulása utáni vizsgálat adatait.

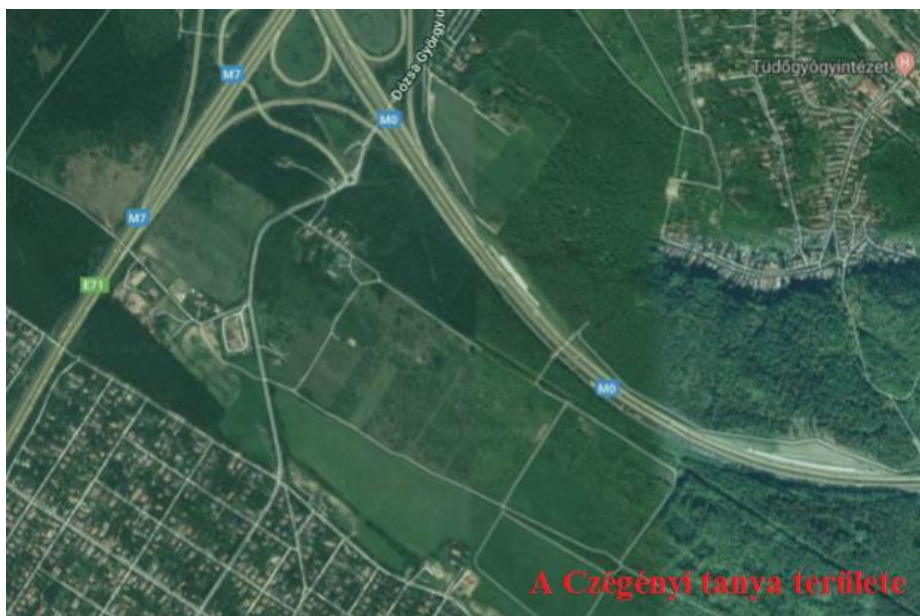
Zöld környezetet sugalló képek.

Ehelyett a beépítési látványtervek.

A **Czégényi tanya** beépíthetősége már a 2001-es tervek kialakítása során is komoly vitát váltott ki. Egyetlen településszerkezeti szakmai tanulmány sem javasolta a település belterületével semmilyen szerves kapcsolatban nem lévő, a település határához ilyen közel elhelyezkedő új, beépítésre szánt terület kijelölését. A város vezetése által állandóan tagadott folyamat iskolapéldája ez a terület. Néhány, megfelelő tőkével rendelkező polgár elérte a terület átsorolását anno. Most másfélszeresére akarják növelni a beépíthetőséget. A következő lépés a telkek megosztásának kérvényezése lesz. Vagyis az egyre sűrűbb beépítés felé halad a folyamat. És ez így halad, amíg majd buszjáratot is kérnek az oda költözők, óvodát, boltokat, gyógyszertárat stb. Mindezt a belterülettől független, peremhelyzetű településrészen. És honnan is indult a folyamat? Onnan, hogy néhány ember jól fialó befektetési lehetőséget keresett a pénzének. Az igényt kiszorgálta az akkori önkormányzat. Ez lenne a sorsa a József-hegynek is, hiába tagadja ezt a város vezetése. Mivel így is komoly méretű ingatlanok létesíthetők a Czégényi tanya telkein, tiltakozunk a tervezett, másfélszeres beépíthetőség ellen!

„Oly távol vagy tőlem, és mégis közel.”

Választ még nem kaptunk. A teljes szöveg a kerekdomb.hu-n olvasható.

Fernengel András

Hogyan gyűjtjük a szelektív hulladékot?

Az elmúlt fél évben a szelektív hulladékgyűjtés kapcsán készítettünk egy felmérést a törökbálintiak körében. Az online kérdőívet 272 ember töltötte ki, amely nem tekinthető reprezentatívnak, mert bár a korosztály szerinti eloszlás egészen egyenletes, de – talán a téma jellegére visszavezethetően – a hölgyek (70%) és a felsőfokú végzettségűek (60%) aránya rendkívül magas volt.

Mindannyian nagyon büszkék lehetünk, mert a szelektív gyűjtésben hagyományosan nagyon jól teljesít Törökbálint. A kérdőívet kitöltők több mint kétharmada mind a négy fő hulladékcsoportot szelektálja, a műanyagot a 98%-uk külön gyűjti! Azonban sokan nem tudják, hogy a szolgáltató kérése szerint a háztartásában előforduló tiszta fóliát

is – minden eltérő híresztelés ellenére – a vastagabb műanyagokkal együtt a PET-palackok közé kell dobni. A habosított műanyag tálcák (pl.: konyhakész húsok tálcái), hőszigetelő lapok, ütéstompító habok azonban nem kerülhetnek a sárga zsákokba.

Meglepő eredmény, hogy a válaszadók közel 20%-a nem szelektálja az üveghulladékot, mert nem tudja, hol van Törökbálinton üveghulladék-gyűjtő sziget. A többség szerint a szigetek száma nem elegendő.

Állandó vitát jelent, hogy melyik gyűjtési mód lenne a legmegfelelőbb. A válaszadók 63%-a szerint a többkukás rendszer lenne a legjobb, a mostani zsákos rendszert 37% tartja elfogadhatónak, míg a hulladékszigeten történő gyűjtést 17%.

Az egyéb hulladékok esetén az eredmények nem túl kedvezőek – például a kitöltők mindössze 39%-a adja le mindig vagy gyakran a használt sütőolajat, ennek legfőbb oka valószínűleg az, hogy nem ismertek a leadási lehetőségek. Ezért táblázatosan összefoglaltuk, hogy a legfontosabb hulladéktípusokat hol lehet ingyenesen leadni.

Meglepő eredmény, hogy a kitöltőknek csak valamivel kevesebb, mint fele komposztálja a kerti és a konyhai zöldhulladékot, miközben a komposztálással csökkenthető a hulladék mennyisége és a komposzt hasznos tápanyagként újra felhasználható a kertünkben. A kitöltők 58%-a szeretne többet megtudni a komposztálásról, ezért a következő számunkban, illetve a honlapon összegyűjtjük az ezzel kapcsolatos tudnivalókat, ötleteket.

A felmérés részletes eredményeit végigböngészhetik a honlapunkon (www.kerekdomb.hu), illetve azokat elküldjük Törökbálint önkormányzatának és a Vertikál Zrt-nek, hogy ezeket felhasználva javíthassanak a szolgáltatásokon, hulladékgyűjtéssel kapcsolatos tájékoztatáson.

Ne feledje, a szelektív hulladékgyűjtés csak a második legjobb megoldás – az első, ha nem termelünk ennyi szemetet!
Kerülje az egyszer használatos termékeket!

Barna Zsolt

Mit kezdjek a hulladékaimmal!?

Műanyag, papír, fém: szelektív zsákokban gyűjtjük.

Nylon zacskók: a PET-palackos zsákba kell tenni.

Tejes és gyümölcsleves doboz: a fémhulladék zsákjába kell tenni.

Üveg: hulladékgyűjtő szigeteken lehet bedobni (Baross u. CBA mellett; Munkácsy Mihály utca, önkormányzati parkoló; Márta u. – Hegyalja u. sarkok).

Építési törmelék, autógumi: a törökbálinti hulladékudvaron lakcímkártyával alkalmanként 1 zsák építési törmelék (sitt), illetve autógumi díjmentesen lerakható

Zöld hulladék: célszerű kertben komposztálni, de hulladéknaptár szerinti időpontokban a beszállított/összekötözött zöldhulladékot elszállítják.

Lomtalanítás: évente egyszer ingyen kérhető házhoz menő formában (Vertikál Zrt., 06 25/436-535 (1. menüpont).

Használt sütőolaj, zsír: Biofilter Zrt. törökbálinti telephelye a Kinizsi utcában (részletek: <https://biofilter.hu/lakossagi-begyujtes/>), MOL benzinkutak.

Elem, izzó, fénycső: bevásárló központok, közintézmények, iskolák bejárata környezetében érdemes keresni a leadópontokat.

A Törökbálinti Városgondnokság gyűjtése az ingyenes átvevő helyekről:

<http://www.tbvg.hu/export/sites/default/tbvg/dokumentum/Hulladekatvevohelyek.pdf>

Honlapunk hulladéknaptára pedig a következő helyen érhető el:

<http://www.kerekdomb.hu/index.php/programok/hulladeknaptar>

Új tavat terveznek Törökbálint belterületére

A Géza fejedelem útja és az Árpád utca közötti nádas és rét helyére tavat tervez az Önkormányzat. Erről kérdeztem az ötletgazdát, az egykori vízügyi államtitkárt: Hajós Bélát.

- Hogy hívják a tervezett tavat?

- Egyelőre Nádas tó a neve.

- Honnan jött az ötlet?

- Az elmúlt században közfürdő volt a Szabadság tér sarkán, ami forrásvízből és talajvízből táplálkozott. Mivel a jelenlegi nádas nem belterületre való, roncsolt, de vízben gazdag terület, így a hasznosításához részben az adottságok, részben az egykori fürdő emléke adta az ötletet. A területet rendezni kell, a rendezetlenség velejárájaként patkányok tanyája is egyben az elhanyagolt nádas, melyeket az önkormányzat évek óta próbál méreggel irtani. Eljött az ideje egy belterülethez méltó fejlesztésnek.

- Hol tart most a folyamat?

- Az önkormányzatnak ki kellett sajátítani a területet, ennek végső lépései zajlanak. A tó tervezetése már kész.

- Mi lesz a Nádas tó funkciója?

- Dísztó lesz. Vízvisszatartó szerepe nem, bár adott esetben erre is lehet használni. Kiöntéstől nem kell tartani, a tó lefele lesz duzzasztva, azaz mélyítve, nem pedig emelve.

- **Milyen lesz a tó környezete?**

- Parkosítás fog megvalósulni, körbe sétánnyal, futó és tornapályával és talán a bicikli utat is átvezetjük rajta. A futópályát természetes anyagokkal igyekszünk megoldani, kerülni szeretnénk a rekortán használatát. Azt szeretnénk, hogy a Géza fejedelem útja és az Árpád utca felől is rá lehessen látni. Ezen kívül meghagyunk egy részt nádasnak is.

- **Tehát nem lesz elválasztva fákkal a forgalmas úttól?**

- A jelenlegi fák nagyjából megmaradnak, az értékesebb példányokat jórészt igyekszünk megtartani, az újak telepítéséről a földmunkák elvégzése után, amikor a látvány is tisztul, külön döntés várható.

- **Lehet a tóban csónakázni, úszni, horgászni?**

- Nem, ez kizárólag díszítő lesz, esetlegesen egy szökőkút is kerül bele. A vízminőség nem teszi alkalmassá az úszásra, és ehhez külön tárgyak is kellenének. Szeretnénk, ha a Téglagyárig el lehetne sétálni a patak mentén.

- **Kutyasétáltatásra lesz lehetőség?**

- Amennyiben kihelyezünk gyűjtőket, és a kutyasétáltatás kulturáltsága ehhez megfelelő szinten lesz, elképzelhető.

- **Parkolók lesznek?**

- Nem terveztünk.

- **Milyen lesz a víz minősége?**

- Ugyanolyan, mint a pataké, ugyanis főleg ez fogja táplálni, emellett kisebb erek, amik a területen vannak, illetve a dombokról legravitáló talajvíz. A patak vizét bevizsgáltattuk és a tó szükségleteinek kifogástalanul megfelel.

- **A Hosszúréti-patak a Demján lakóparknál tóvá lett duzzasztva, melyre nagyon panaszkodnak a lakók a szag miatt, a Nádas tóval nem lehet ilyen probléma?**

- Nem lehet, az említett tó miatt komoly tanulmány készült a Hosszúréti-patak rendszeréről. Az a bizonyos tó nem lett befejezve, és nem épült megfelelő zsiliprendszer hozzá. Valószínűleg minisztériumi utasításra vissza fogják állítani az eredeti, a tó előtti állapotokat.

- **Hogyan keletkeztek a Hosszúréti-patak okozta vízkárok?**

- A vaskos tanulmány alapján elmondható, hogy egyértelműen a patak környéken zajló beépítések okozták a bajokat. A rendszerváltás óta egyedül a Budakeszi-árok környezetében maradt szinte változatlan az egykori erdő-mezőgazdasági terület és beépítettség aránya, ezért itt a legkisebb az okozott kár. Törökbálint a középmezőnyben szerepel, azaz a beépítettség itt is nagyon nőtt a patak környékén, de nem annyira látványosan.

- **Mekkora lesz a tó?**

- 5500 négyzetméter. 158 méter hosszú, 25-73 méter széles, átlagban 1,5 méter mély. 2615 négyzetméter kavicsos sétánnyal, két fa gyaloghíddal, esetlegesen stéggel.

- **Mikor kezdődnek a munkálatok?**

- Idén ősszel, télen szeretnénk a durva földmunkákat elvégezni. A kikotort föld elszállítása a legköltségesebb, ezért annak lehető legnagyobb részét az Árpád utcai oldalon szeretnénk deponálni. Ennek természetes süllyedési ideje van, ami egy év is lehet, ez után fogjuk tudni kialakítani, továbbgondolni ennek az oldalnak a rendezését. A tó vízépítési része ki van dolgozva, és készen állunk elkezdni az anyagiak rendezése után. A további részletek időközben alakulhatnak.

Starzyński Zsolt

Jelenlegi látkép.

A parlagfű és ami mögötte van

Májustól októberig nap mint nap hallunk, olvasunk róla, de ismerjük-e igazán ?

Amerikából nagyon sok haszonnövényünk származik (paradicsom, burgonya, bab, dohány, stb.), de sajnos sok invazív gyomnövény kísérte ezeket, például az aranyvessző, a selyemkóró és persze a parlagfű. Elterjedése az I. világháború idején kezdődött, és néhány évtizednyi alkalmazkodás után robbanásszerű terjedésnek indult. Amit nagyon fontos tudni róla: minden frissen bolygatott területet először elborító pionír faj. Hogy miért? Rendszerint a felső 3-5 cm-es rétegben lévő magok indulnak fejlődésnek, de ha a mélyebben lévő alvó magocskák a felszínre kerülnek, akár 3-4 évtized (!) múltán is kicsirázhatnak. Szél által porzódnak a növények, így akár 100 km-es (!) távolságba is el tud jutni a virágpóra. Egy közepes növény több ezer, de akár több tízezer (!) magot is érlelhet optimális körülmények között. Ha mindezt végiggondoljuk, megérthetjük azt a hihetetlen vitalitást, ami jellemzi. Érdekes módon a 70-es évekig nem okozott jelentős problémát, de azóta a levegőben lévő pollenkoncentráció megsokszorozódott. A gyomirtó szerekkel szembeni rendkívüli ellenálló-képessége, a talajjal szembeni igénytelensége, jó szárazságtűrés és a jó versenyképesség segítette ebben. Természetesen mi emberek is tettünk érte, a gyomirtás elmaradása, a gondozatlan területek elszaporodása, a gyomokkal fertőzött vetőmagok felhasználása is a segítségére van. A nem bolygatott (évente 1-2-szer kaszált), környezetével egyensúlyba került gyepek kiszorítják magukból a parlagfüvet, eltűnik ezekről a területekről.

Persze a legfontosabb kérdés, hogy mit tehetünk ellene?

Irtása a jogszabályok szerint kötelező! Törökbálinton a hatályos jogszabályoknak megfelelően történik a védekezés a Városgazdálkodáson belül a Környezetvédelmi csoport felügyeletével. Az eljárási rend bonyolult, sok hatóságot érintő eljárás. Az önkormányzat, mint hatóság saját hatáskörben is ellenőriz (közterület-felügyelők és mezőőrök), és fogadja a közérdekű bejelentéseket is. Évente 50 és 100 közötti eljárás indul. Bejelenteni lehet telefonon: 23/335 021, e-mailben és applikáción keresztül. A belterületi eseteket a hivatal intézi, a külterületieket a földhivatalnak továbbítják, és ők járnak el. Fontos tudni, hogy a Környezetvédelmi csoportnak nincs mérlegelési lehetősége: ha bejelentés érkezett, intézkednie kell! Az intézkedések hatásfokát nagyban rontja, hogy sok terület tulajdonosa utolérhetetlen: nem veszik át a leveleket, nincs e-mailcím, nincs telefonszám. Idén 10 körüli esetben kellett kényszerkaszálást elrendelni. Évente milliós nagyságrendű ez erre a célra kifizetett önkormányzati pénz, aminek jelentős része késéssel, lassan, de visszafizetésre kerül a felelőtlen tulajdonosok által. A kiszabott büntetés mértéke évről évre nő: ha jövőre is gond van egy területtel, akkor emelkedik a büntetés összege. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy aki egyszer megégette magát, legközelebb jobban odafigyel és elkerüli az újabb eljárást.

Az irtás módozatai:

Virágzás előtt gyomlálással (ez a leghatékonyabb módszer), a fiatal növények kaszálásával (ezzel, ha elkésünk, növényünk akár 3-4 oldalhajtáson is fog virágozni, de csak huszadannyi pollen és mag keletkezik), vegyszeres gyomirtással és életterének csökkentésével, hiszen zárt növénytakaróban (pl. gondozott gyepek) képtelenek fejlődni. A lakosság abban is tud segíteni, ha időben jelzi a nagy mennyiségű parlagfű jelenlétét egy területen. Néhány szál esetében viszont a bejelentés és a hivatal „túráztatása” helyett, inkább a kesztyűvel történő kihúzással segíthetünk. Kirándulás, séta, kutyasétáltatás közben húzzuk ki a kis parlagfüveket! Csak egy kesztyű és egy papírtasak vagy nylon zacskó kell hozzá. Ne felejtsük el azt sem, hogy kertünk gondozásához hozzátartozik az előttünk lévő közterület rendben tartása (jogszabályilag is kötelező).

Induljunk el ezen az úton, és tegyünk meg mindent, ami tőlünk telik magunk, gyermekeink és unokáink egészségéért!

Zorányi Emese

Parlagfűszennyezettség hazánkban

Szelektáljunk helyesen!

A szolgáltató által hibásan kiküldött tájékoztató anyag zavart okozott a törökbálinti lakosságban. Több körös egyeztetés után, a cég környezetirányítási vezetőjének kérése alapján, minden kommunikációs csatornán szeretnénk megerősíteni, hogy a Vertikál által kért válogatás a következő:

A sárga zsákba: Minden tiszta műanyag (fóliák, palackok, flakonok, műanyag játékok, kerti bútorok darabjai), DE a habosított műanyag tálcák (pl.: konyhakész húsok tálcái), hőszigetelő lemezek, ütéstompító habok az elektronikus eszközök csomagolásából: **NEM!!!**

A szürke zsákba: Tiszta fém dobozok (konzerves dobozok, italos dobozok), tiszta tejes papírdobozok, tiszta gyümölcslés (sokrétégű tetra pak) dobozok, konzervfedők.

A papírosba: Minden tiszta papírhulladék (hullámkarton, újság, csomagolópapír, a mackósajt papirkája, füzetek, könyvek stb.).

Kérjük, hogy – minden korábbi információ ellenére – így válogassák mostantól a szelektíven gyűjthető hulladékot!

Köszönjük az odafigyelését!

dr. Horváth Gyöngyi

Mondja el véleményét!

Ahogy azt a Kék ég korábbi számainál már megszokhatták, egy-egy témakör kapcsán készítünk egy online kérdőívet, majd az eredményeket bemutatjuk a következő szám hasábjain és a honlapunkon.

A következő témakör az aktív szabadidő eltöltése lesz. Szeretnénk megtudni és bemutatni, hogy miként vélekednek a törökbálintiak a településen és környezetében elérhető szabadidős lehetőségekről, szolgáltatásokról. Hova és hogyan szoktak kirándulni? Hol szoktak futni?

Tudnak-e autó nélkül elérhető jó kerékpáros túsákat a környéken? Mi a véleményük a felnőtt játszóterekről, sportpályákról? Milyen szolgáltatásokat használnak, miket hiányolnak? Nagyon fontos kérdés, hogy milyen motivációnk van a mozgásra, miért sportolunk vagy maradunk otthon.

Ezeket a kérdéseket nem öncélúan tesszük fel, szeretnénk beszélgetésre, közös gondolkodásra ösztönözni mindenkit, továbbá az eredményeket természetesen megosztjuk a város vezetőivel is, hogy döntéseik során ezeket figyelembe tudják venni.

Barna Zsolt

Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület

Környezeti nevelés a Kerekdomb Egyesületben

Egyesületünk felfrissíti a régebben működő környezeti nevelési tevékenységét: új programokat szervezünk gyermekeknek és fiataloknak. A részletes és aktuális eseményekről a kerekdomb.hu-n és az egyesület facebook-profilján lehet majd folyamatosan értesülni. Terveink szerint a két helyi iskola tanulóit is és az itt lakó, de más városba, iskolába járó gyerekeket is bevonjuk, ezzel ösztönözve őket egy környezettudatos élet kialakítására és a tevékeny, aktív hozzáállásra. Egy-egy fontos téma mentén figyelemfelhívó, érzékenyítő és valódi tudást átadó előadásokat szervezünk különböző környezetterhelési, ill. -szennyezési problémákról, környezetvédelmi tevékenységekről és a megoldási lehetőségekről globális és helyi szinten. Az érzékenyítő előadások közben elmeséljük, hogy a témához kapcsolódóan milyen, már működő egyesületi tevékenységeink vannak. Egy-egy témához alkotó foglalkozások is kapcsolódnak, mint például Re-design, azaz újrashasznosított, kreatív tárgyak készítése; egyedi textil szatyor készítése; erdei játékok, mesejátékok; geoláda keresés és még számos remek alkotó tevékenység! Érdemes figyelemmel kísérni az internetes felületeket és a Kék Ég további számait, hogy értesüljenek minél többen – időben – ezekről a programokról! A foglalkozásokat vezeti: Pap Szilvia és Király Szilvia.

Pap Szilvia

Kerékpáros hírek

A belső kerékpáros hálózatra idén nem szánt pénzt az önkormányzat, mivel a kerékpáros fejlesztésekre költhető összeget a Kápolnától induló, a Depo mellett elhaladó, a patak fölött átvezető és a Budapest-Balaton kerékpárútig vezető, saját kerékpárút tervezésére fordítják. Ez 7 milliós nagyságrend! A kerékpárút tervezése ezekben a hetekben is folytatódik. Az első nyomvonalról az önkormányzatnak, a közutasoknak, a depónak és a tervezőknek ebben a fázisban kell egyeztetniük, hogy a részletes, engedélyes, kiviteli szintű tervekkel már ne legyen probléma.

Károlyi utca - Damjanich utca találkozása

Ha az MNV rábólint, akkor még idén elkészülhet itt az Auchan-hoz vezető kerékpárút. Ha nem, akkor jövőre.

A kerékpárút tervezői költségbeclése a sok csapadékvíz elvezető árok-lefedés, a területigények, a kikerülendő és kiváltandó közművek miatt nagyon magas összeget mutat, 250 milliós nagyságrendű. Sajnos az önkormányzat augusztusban úgy döntött, hogy jelenlegi anyagi helyzetében nem indul azon a pályázaton, amin a kivitelezésre lehetne forrást teremteni. A 25% önerővel igényelhető 200 milliónál is több pénzre lenne szükség. Ez most, sajnos, nem fér bele a 2019-es év költségvetésébe.

Nagyon jó lenne a következő évben kivitelezni a törökbálinti kerékpáros hálózatnak azokat a szakaszait, amelyeknek tervei elkészültek, és engedélyezték is a hatóságok. Ha több ütemben készülne el az a 4-5 szakasz, ami ilyen helyzetben van, az is nagy dolog lenne. Felkeressük a polgármester és az alpolgármester urakat, hogy valamilyen forrást találjunk legalább néhány szakasz idei kivitelezésére.

A Fő utca projekt áll. Az önkormányzat által felkért tervezők ötletei közül a minisztérium kerékpáros tervtanácsa a kerékpársáv megvalósítását tartja a legjobb megoldásnak. Mi is így gondoljuk. Az önkormányzat viszont nem. Ezért a tervek módosítása és megvalósítása helyett áll a folyamat. Gondolom, a választások után majd felgyorsulnak a folyamatok... Kérdés, hogy milyen irányban?

A Budapest-Balaton kerékpárút előkészületei jól haladnak. Néhány apróbb vitatott szakasz van már csupán: Balatonfőkajár és Biatorbágy területén, de ezek a kérdések hamarosan eldőlnék. Az engedélyek megvannak, a kivitelezésre kiírt közbeszerzési pályázat hamarosan megjelenik. A kivitelezés a jövő év nyarán várható. A minisztérium szakemberei szerint egyhuzamban nem csupán Etyekig, hanem a Velencei tóig fog megépülni a kerékpárút. Vannak olyan szakaszok, amelyek nem engedélykötelesek. Ezeknek a kivitelezése akár már néhány hónappal korábban is megtörténhet. Kíváncsian várjuk a jövő évi fejleményeket!

Fernengel András

Talajjavítás házilag

A palántákat még tudjuk kényeztetni speciális földdel, de ha a kis növények kikerülnek a veteményesbe, már nehezebb dolgunk van. A kerti föld tulajdonságai nagyrészt adottak, így a legtöbb, amit tehetünk, hogy a növények igényeinek megfelelő talajjavítást végzünk. Ez utóbbihoz szeretnénk most pár házi praktikát javasolni.

CSALÁNLÉ

Egy megfelelő méretű hordóba tegyünk 10 liter vizet és aprítsunk bele 1 kg friss csalánt. Naponta kevergessük meg kb. 2-3 hétig, míg a habzása elmúlik. Az így nyert csalántrágyát 1:10-hez hígítva bármelyik növény meghálálja.

ECET

Számos növény jobban fejlődik az enyhén savas talajban. Ilyen pl. az azálea, a hortenzia, az áfonya vagy a szelídgesztenye. A csapvíz általában lúgos, így a savasságot nekünk kell előállítani az öntözés során. Ennek egyik legegyszerűbb módja, ha 10 liter vízhez adunk 1-2 evőkanál 20%-os ecetet és azzal öntözzük meg a növény körül a talajt.

KÁVÉZACC

A föld tetején vékonyan szétszórva, szépen beszívódik és foszforral, káliummal és magnéziummal táplálja a talajt. Az sem utolsó szempont, hogy a kis talajjavító munkások, a földigiliszták szeretik, ellenben a kiskert bosszantó ellenségei a csigák, egyáltalán nem.

SZÓDABIKARBÓNA

Ha egy kis vizet öntünk a kerti földünkre majd szódadibikarbónát szórunk rá és az pezseg, akkor túl savas a talajunk. Ilyenkor 5 liternyi vízhez adjunk 2 evőkanál szódadibikarbónát és azzal öntözzük meg a talajt. Az ilyen keverék jó szolgálatot tesz még gombaölőként is, valamint édesebbé teszi a paradicsomot is. A cserepes növény pedig tovább él, ha ültetésnél egy réteg szódadibikarbónát teszünk a földjébe.

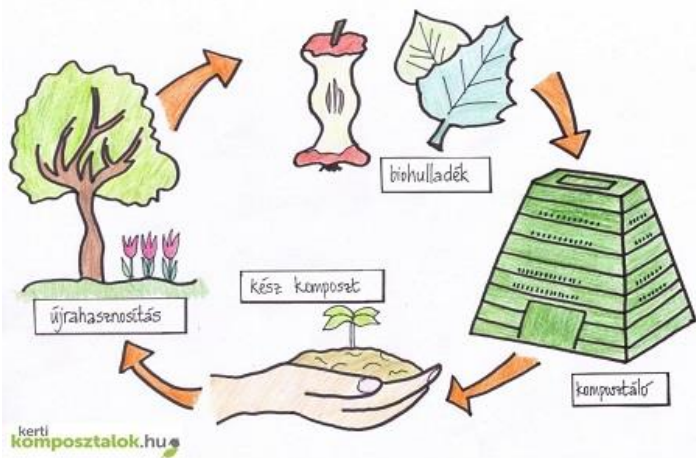
KOMPOSZT

Természetesen mindezen házi praktikák mellett nem szabad megfeledkezni a talajjavítás nagyágyújáról, a komposztról. A legjobb, ha mi magunk gyűjtjük, komposztáljuk a következő évi alapanyagot, mert így biztosan tudjuk, miből áll. A komposztálás mesterfogásairól számos cikkben foglalkoztunk már egyesületünk honlapján, keressék ezeket archívumukban

(kerekdomb.hu).

Emellett az érdeklődők számára minden tavasszal komposztbontást is szervezünk, ahol gyakorlott komposztálóktól lehet kérdezni, illetve személyes tapasztalatokat is lehet gyűjteni.

Horváth Lászlóné

Körbe-körbe, karikába

Mindenki útban van.

Bringás az autósnak, autós a gyalogosnak, gyalogos a bringásnak, bringásnak az autós, gyalogosnak a bringás, stb., körbe-körbe.

Kezdő vagy újrakezdő bringásoknak biztonságérzetet nyújthat a bringáúton való közlekedés, de lássuk be, útjaink többségét más közlekedőkkel is meg kell osztanunk. Ebből sok feszültség, olykor kisebb-nagyobb baleset is keletkezhet. Ezek esélyének csökkentésére ajánljuk tanulmányozni a városi-országúti kerékpározás 10 pontját:

1. Viseljünk sisakot.

A sisak nem segít a baleset megelőzésében, de ha baj van, jó szolgálatot tesz. A mai, modern sisakok komfortosak és jól szellőznek, így viselésük nem okoz kényelmetlenséget. Ne feledjük: a halállal végződő kerékpáros balesetek döntő többségében fejsérülés a halálok.

2. Látni és látszani.

Mindig törekedjünk arra, hogy jól észlelhetők legyünk, viseljünk feltűnő színű öltözetet, illetve – amennyiben az időjárás indokolja – nappal is használjuk a világítást.

3. Közlekedjünk úgy, mintha láthatatlanok lennénk.

Ez a gyakorlatban olyan viselkedésformát feltételez, amely abból indul ki, hogy közlekedési partnereink nem vesznek észre minket. Ha minden egyes szituációban a lehető legrosszabbra készülünk, akkor bár kissé csökken a haladás hatékonysága, de egyben a balesetveszély is csökken. Amennyiben nem vagyunk biztosak abban, hogy észrevettek minket, inkább mondjunk le elsőbbségünkről, hiszen ütközés esetén minden bizonnyal mi húznánk a rövidebbet, hiszen elsőbbsége annak van, aki nek megadja...

4. Kommunikáljunk.

Keressük a kontaktust közlekedési partnereinkkel, minden manőver előtt győződjünk meg arról, hogy észleltek-e minket. Bizonyos gesztusainkkal mi is jelezhetjük feléjük, hogy valamire készülünk – a hátrafelé tekingető kerékpáros például biztosan készül valamire. Kanyarodáskor, irányváltoztatáskor mindig használjunk karjelzést.

5. Ne haladjunk szorosan az útpadka mellett.

Bár a KRESZ a kerékpárosoknak szoros jobbra tartást ír elő, balesetvédelmi szempontból nem árt ezt rugalmasan értelmezni. Egyrészt a tapasztalat azt mutatja, hogy a legnagyobb úthibák az út szélén jelentkeznek, másrészt így egy esetleges krízishelyzetben tudunk hová húzódnunk. Ilyen szituáció lehet, amikor csekély oldaltávolsággal előznek minket, vagy előzés után egyből jobbra kanyarodnak. Éppen ezért, ajánlatos az út szélétől 60-80 centiméterre haladni, illetve ha parkoló kocsisor mellett vezet utunk, ezt a távolságot egy „ajtónyitáshyra” érdemes növelni.

6. Ne tegyünk hirtelen, váratlan mozdulatokat.

Gyakran előfordul, hogy egyenesen haladva ki kell kerülnünk egy úthibát, ami a közlekedési partnerek nézőpontjából váratlan irányváltoztatást jelent. Ilyenkor előbb hátranézéssel győződjünk meg arról, hogy ezzel a manőverrel nem éppen egy gépjármű elé kormányozzuk magunkat. Ez persze vonatkozik minden egyes irányváltoztatásra – mindig győződjünk meg arról, hogy közben mi történik a hátunk mögött. Amennyiben a hátranézést kényelmetlennek találjuk, használjunk viszsza pillantó tükröt.

7. Ne közlekedjünk a gépjárművek holtterében.

A gépjármű körül bizonyos területek nem láthatóak a tükrökből, így az ebben a zónában haladó kerékpáros a vezető számára nem észlelhető. Éppen ezért sohase tapadjunk rá szorosan egy-egy gépjárműre, kerüljük a kocsi jobb oldalán történő huzamosabb haladást, illetve ne előzzünk jobbról, mert a következő saroknál esetleg éppen elénk kanyarodik az éppen előzés alatt álló jármű.

8. A járda a gyalogosoké, lehetőleg ne használjuk.

A KRESZ szerint csak abban az esetben használhatjuk a járdát, ha az útburkolat a kerékpáros közlekedésre alkalmatlan. Ilyen esetben is legfeljebb csak 10 km/h sebességgel haladhatunk, ami amúgy sem éppen bringás tempó. Amellett, hogy ilyenkor zavarhatjuk a gyalogosokat, azokon a helyeken, ahol ismét találkozunk a gépjárműforgalommal (átkelések, padkázások), balesetveszélyes helyzetbe kerülhetünk, hiszen az autósok nem számítanak ránk ott és akkor.

9. Kerüljük a nagy forgalmú utakat, válasszuk a kerékpárutat.

Csökkenthetjük a baleset esélyét, ha két alternatíva közül a kisebb forgalmú útvonalat választjuk. Erre persze nem mindig van lehetőség, de amennyiben igen, éljünk vele. Ahol az út mellett kerékpárút halad, ott mindig utóbbit vagyunk kötelesek használni. Amennyiben azonban a kerékpárút a gyalogosokkal vegyes használatú és a mellette haladó közúton tiltó tábla nincsen, belátásunkra van bízva, hogy melyiket részesítjük előnyben.

10. Ne szabálytalankodjunk, kerüljük a kiélezett szituációkat.

Olykor csábító lehet egy-egy piros lámpán áthajtani vagy kikerülni a leeresztett vasúti sorompót. Ilyenkor viszont mindig gondoljunk arra, hogy egy váratlan szituáció – géphiba, kátyú, figyelmetlenség – következtében többnyire nincsen időtartalék a korrigálásra, így a pár perc időnyereség helyett, akár végzetes baleset is lehet a jutalmunk.

Farkas Gábor

Tennivalók az őszi kertben a fák körül

Az őszi kert a gyümölcsök betakarítása után nyugalmas, élvezzük hát békéjét és a kertünkbe esetleg ellátogató madarak látványát! De azért mégis van néhány teendő ősszel is...

Szeptemberben eltávolíthatjuk a sérült, törött, moníliával vagy más betegséggel fertőzött ágakat és a fákra száradt gyümölcs-múmiákat. Novembertől szeptemberig metszést lehetőleg ne végezzünk, mert a téli időszakban nincs sebforradás a fáknál, és a nem begyógyult sebek behatolási pontok lehetnek gutaütéses fapusztulást és ágrákosodást okozó gombáknak és baktériumoknak.

Gereblyézzük le a gyepről a lehullott leveleket, mert a fű befülledhet alatta. Ássuk a talajba vagy komposztáljuk a lehullott lombot, mert sok állati kártevő és gomba telel át bennük, így csökkenthetjük a tavaszi fertőzés mértékét. Viszont hagyjuk meg bokrok alatt és a kert eldugott zugaiban, hogy a tél folyamán a madarak kedvükre kutathassanak benne eleség után.

Sokan kérdezik, hogy mi történt a dióterméssel idén. Jelentős része ugyanis megbarnulva tönkrement. A nyáron több alkalommal is jégeső tépázta meg a törökbálinti faállományt. A jég által vert sebek a párás, csapadékos nyár eleji hetekben behatolási pontokat jelentettek sok fertőzés kórokozói számára. Valószínűleg egy baktérium-fertőzés következménye a tapasztalt termés-pusztulás.

Az ősz a faültetés egyik fő időszaka. A faiskolai árudákban október végén jelennek meg a szabadgyökerű gyümölcsfák. Az ősszel elültetett fák gyökeréhez a téli csapadék beiszapolja a földet, és az enyhébb, fagymentes napokon megindulhat a gyökérszövet fejlődése, így a fák tavasszal erőteljesebben fejlődnek. Konténeres növényt bármikor ültethetünk, ha a föld nincs lefagyva. A konténeres növények előnye a biztos eredés, de ne felejtsük elültetés után ezeket is alaposan belocsolni. Jó kertészkedést kívánok!

Lantos András

Miről kvaterkázunk eddig 2018-ban és miről fogunk még?

A Kerekdomb Egyesület keretein belül működő Törökbálinti Borbarátok újra keresztkeltek, és Kvaterkaklub néven találkozhatnak vele ettől az évtől. Bővül az érdeklődők köre a havonta egyszer péntekenként megrendezésre kerülő kvaterkákon. A résztvevők egy jó része törzstag és rendszeresen látogatják rendezvényeinket, már barátként üdvözölve egymást.

2018. első félévében ismételten kellemes estéket töltöttünk el egy-egy borászat megismerésével vagy egy jó kis borismereti kalandozással.

Januárban Zsirai Kata érkezett hozzánk Tokajból. Kata az Y generáció borásza, aki 28 évével már a 6. évjázatát készíti. A Zsirai Pincészet három borvidéken – Tokaj, Somló, Villány – van jelen, de Tokaj Hegyalján, Mádon van a központ, a legnagyobb terület.

Kata édesapja váratlan, korai halála után vette át a Pincészetet testvérével. Bizonyította, hogy egy fiatal nő is képes a borászvilágban megállni a helyét és kiváló borokat készíteni. Minden szavát itta a társaság, ahogy alázattal és magas szakmai tudással mesélt a szőlőtermelésről, a borkészítésről. A borai pedig ugyanezt tükrözték. A néhai Zsirai Csaba büszke lehet a lányára, aki hitvallását követi. „Alkotás, gondosság, alaposág, értékek, megőrzés, kitartás, szeretet, öröm, szépség, báj, egyszerűség, érzés, értelem, egyediség.”

Februárban immáron többedik alkalommal is örömmel vállalta és vezette **Dános-Krajczár Orsi**, a számára és számunkra is újszerű, élvezetes és rendhagyó borkóstolót, amikor egy kis játékra invitált minket. Fekete poharas vakkóstoló és illatminták mentén találhattuk ki, hogy mi rejtőzik a poharakban. A társaság nagyon élvezte a

játékot és természetesen a kiváló borokat. Ismételten megállapítottuk, hogy az évek során a szaglószerveink korcsosulnak, van még mit fejleszteni rajta.

A szólás-mondás itt is érvényes: „gyakorlat teszi a mestert”. Kóstolni, kóstolni, hogy felismerjük az egyes fajtákat illatuk, ízük alapján!

Márciusban Butella László ismert borász hozta el azon három pincészet borait a tokaji borvidékről, ahol főborászként az irányítása mellett készülnek a borok. Így a tarcali illetőségű Tokajicum Borház, a bodrogszerdahelyi Chateau Vécsey és a mádi Kardos Pince borait. Laci hitvallása szerint a jó bor készítése a szőlőművelésnél kezdődik.

Külön érdekesség volt a furmintok összehasonlítása. Ugyanazon borvidék, ugyanazon fajta, ugyanazon borász, milyen különböző bort tud produkálni más és más területen, dűlőben, évjáratban.

Májusban az „Egy pár két borvidék” címmel meghirdetett esténken két fiatal borász, Szabó Tünde és Halmosi Áron mutatták be boraikat a badacsonyi és a szekszárdi borvidékről.

A **Bajnóczy Pince** a két fiatal vállalkozása, akik a természetességre törekedve készítik kis mennyiségben minőségi boraikat, akik hisznek a szőlő és a bor természetességében, spirituális, mindent átható erejében, az életre gyakorolt pozitív hatásában. Boraik elnevezése sem mindennapi: Sárkánytangó, Szemenszedett, Örömkönny.

A nyári szünet előtti utolsó találkozásunk alkalmával, **júniusban** kiruccantunk a szomszédos Biatorbágyra, ahol egy nagyon kellemes nyár esti kóstolóval és beszélgetéssel felavattuk egyik klubtársunk pincéjét. **Fodróczy Tamás** és **Szabó Tibi** mutatta be boraikat egy 8 tételes sorral. Tamásék szőlőültetvényei a soproni borvidé-

ken, azon belül is a Fertő tó környékén találhatóak, Fertőbozón. Az új, általuk telepített Irsai Olivér és Chardonnay ugyan nem a borvidékre jellemző, de megmutatta, hogy itt is milyen gyümölcsös borokat lehet készíteni a fajtákból. A legnagyobb termőterületük a Kékfrankos fajtából van, amiből rozét, silleryt és vörösborot készítenek.

Szabó Tibi olaszrizling, tokaji szamorodni és szekszárdi kékfrankos borait mutatta be. Erre az alkalomra készült a társaságnak egy közös cuvée is vörös borokból, ami a „Csak Nektek” elnevezést kapta.

2018. második félévére is újabb programokkal várjuk régi klubtársainkat és a jövőben csatlakozni szándékozókat.

Ősszel, szüret idején nem illik a borászokat zaklatni, nagyon elfoglaltak, így vagy mi megyünk hozzájuk vagy meghívunk borszakértőket, sommelier-eket, akik bemutatják az általuk ajánlott borsort.

Terveink között szerepel egy etyeki látogatás a Hornyák Pincészethez.

A szomszédok egyre népszerűbb borait is szeretnénk megismertetni a társasággal egy osztrák borkóstoló keretében.

Továbbá a hidegebb hónapokra egy tematikus vörösbor kóstolót tervezünk. A tematikus kóstoló során lehetőség van annak megismerésére, hogy egyazon szőlőfajta a különböző borvidékeken, akár határon túl is és különböző borászok által elkészítve, akár egyazon évjáratokban mit tud produkálni.

Az érdeklődők az Facebookon „Kvaterklub” néven is megtalálhatják és követhetik az eseményeket.

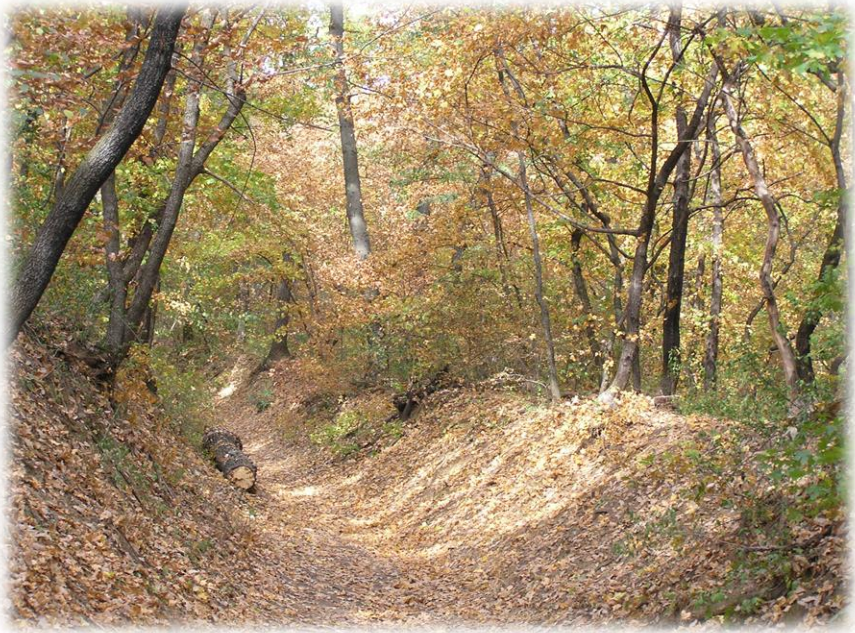
Lejegyezte: Holczer Marcsi

Hírek az erdőnkről

- Az erdőben már narancsszínű festékkorongok jelzik a fák törzsén, hogy a fűrészek idén télen is felhangzanak: a védett területet sem kíméli a „vágásérett” szakkifejezéssel érvelő erdészeti ...
- Az önkormányzat erdőfenntartásra, erdőfejlesztésre elkülönített keretéből idén is végez közjóléti munkálatokat a Pilisi Parkerdő Budapesti Erdészete.
- A csapadékennyelő gödrök tisztítására nagy szükség lesz, mert a nyári nagy záporok hordaléka szinte teljesen eltüntette a jól kitalált rendszer víznyelőit.
- A nagy erdei csomópont a Petőfi tanya és a Dióskert között a téli hónapokban sokszor hetekig járhatatlan a bokáig érő sár miatt. Itt megfelelő szemcseméretű és vastagságú murvázásra lesz szükség.
- Az Anna hegyi kilátó közelében felépített madármegfigyelő kunyhó falára a környéken megfigyelhető madarak képeit szeretné rögzíteni az önkormányzat.
- Az erdei tornapálya megrongált elemeit rendbe hozzák, az eltűnt alkatrészeket pótolják.

Fernengel András

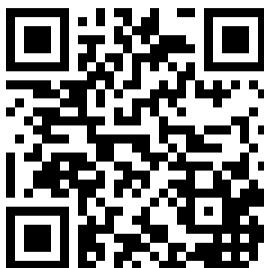

Ízelítő egyesületünk őszi programjaiból

- Autómentes nap: **szeptember 22. (szombat)**
- Őszi erdőtakarítás: **szeptember 29. (szombat)**
- 23. Kerekdomb-futás: **október 14. (vasárnap)**
- Üzemlátogatás az Ida majorba: **október 27. (szombat)**
- Faültetés Törökbálint közterületein: **november folyamán**
- Madáretetők kihelyezése a törökbálinti erdőbe: **december 8. (szombat)**
- Madáretetés a törökbálinti erdőben: **decembertől-márciusig**

Ezekről és további programjainkról részletes tájékoztatást talál a www.kerekdomb.hu oldalon.

Olvassa el jelen lapszámunk színes mellékletekkel bővített digitális kiadását is, melyet megtalál honlapunk "Kék ég" menüpontjában, vagy egyszerűen navigáljon rá mobiltelefonjával a lenti kód segítségével!

Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Felelős kiadó: Fernengel András, Szerkesztő: dr. Horváth Gyöngyi

E számunk szerzői: Fernengel András, Barna Zsolt, Starzynski Zsolt, Farkas Gábor,
dr. Horváth Gyöngyi, Holczer Marcsi, Lantos András,

Pap Szilvia, Horváth Lászlóné, Zorányi Emese, Zeke Andrea.

Készült a Folprint Zöldnyomda Kft. nyomdájában 4000 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint, Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: info@kerekdomb.hu